

Den tro Johannes.

(Tysk eventyr.)

Det var engang en gammel konge; han blev syk, og skjønte han laa paa sin dødsseng. Saa sa han: „Lat den tro Johannes komme til mig.“

Den tro Johannes var hans kjæreste tjener, og blev kaldt saa, fordi han alle sine dage hadde været saa tro mot kongen. Da han var kommet ind og stod ved sengen, sa kongen til ham:

„Kjære Johannes, nu lider det mot slutten med mig, og jeg har en sorg som tynger saa paa mig, og det er for min søn. Han er ung av aar og har ikke altid saa godt for at greie sig, og derfor maa du love mig at du vil lære ham alt som han trenger til at vite, og at du vil være som en far for ham i ett og alt; ellers kan jeg ikke dø rolig.“ Da svarte den tro Johannes: „Jeg skal aldrig forlate ham, men tjene ham med troskap, om det saa skal koste mit liv.“

Da den gamle kongen hørte det, sa han: „Saa kan jeg lukke mine øine i fred. Og naar nu jeg er død, skal du vise ham hele slottet, alle kamrene og salene og kjelderrummene, og alle skattene som der

er gjemt. Men ett kammer maa du ikke vise ham, og det er det som ligger ved enden av den lange gangen, der er det jeg har gjemt billedet av kongsdatteren fra det gyldne tak. Faar han se det, blir han grepet av slik kjærlighet til hende, at han falder i uvet og kommer i stor fare for hendes skyld, og dette maa du berge ham fra.“

Den tro Johannes gav nu atter kongen sit løfte, og tok ham i haanden paa det, og saa blev kongen rolig, la hodet ned paa puten og døde.

Da den gamle kongen var baaret til graven, fortalte Johannes den unge kongen det han havde lovet hans far paa dødsleiet. „Og det kan du stole paa,“ sa han, „at jeg skal være likesaa tro mot dig, som jeg har været mot ham, om det saa skal koste mit liv.“

Da sørgetiden var til ende, sa den tro Johannes til kongen: „Nu er det paa tide at du tar arven din i øiesyn. Kom nu, saa skal jeg vise dig hele slottet.“ Saa førte han ham omkring alle steder, baade høit og lavt, og lot ham se al rigdommen paa slottet og alle de fine rummene; bare ett kammer lukket han ikke op: det som det farlige billedet var gjemt i. Men billedet var sat op saaledes, at straks døren gik op, maatte en se bent imot det, og saa mesterlig var det gjort at en kunde tro det hadde liv og sjæl, og at ingenting i verden kunde maale sig med det i fagerhet og ynde. Men den unge kongen la merke til at Johannes lot være at aapne én av dørene. „Hvorfor lukker du aldrig op denne?“ spurte han. „Fordi derinde er noget som du maa ræddes for,“ svarte den tro Johannes. „Har jeg set hele slottet,“ sa kongen, „saa vil jeg vite hvad som er derinde og-

saa, og dermed vilde han aapne døren med magt. Da holdt den tro Johannes ham tilbage og sa: „Jeg har lovet din far, før han døde, at du ikke skal faa se det som er gjemt i dette kammer; det kunde føre baade dig og mig i stor ulykke.“ — „Større ulykke blir det,“ svarte kongen, „om jeg ikke faar komme ind der; da blir det ikke fred og ro at finde for mig, hverken dag eller nat, før jeg har set denne løndommen med mine egne øine. Nu rører jeg mig ikke av flekken før du har lukket op.“

Da skjønte den tro Johannes at det ikke var andet at gjøre, og med tungt hjerte og tunge sukkerte han frem nøkkelen i det store knippet. Da han hadde lukket op døren, gik han selv ind først; for han tænkte at stille sig saaledes, at kongen ikke fik se billedet. Men hvad nyttet det? Kongen reiste sig paa taa og kikket over aks'en hans. Og da han fik se billedet av kongsdatteren fra det gyldne tak, tyktes hun ham det herligste hans øine hadde møtt, og da tok kjærligheten til hende ham saa sterkt og kom saa braatt paa ham, saa han mistet samlingen og faldt overende paa gulvet. Den tro Johannes løftet ham op og bar ham ind paa sengen hans, og tænkte med angst: „Nu er ulykken hændt! Hvorledes skal dette gaa?“ Han gav ham en styrkende drik, saa han atter kom til sig selv, og det første kongen sa var: „Hvem er hun, den herlige som er malt derinde paa billedet?“ — „Det er kongsdatteren fra det gyldne tak,“ svarte den tro Johannes. Da tok kongen atter til orde og sa: „Saa stor en kjærlighet bærer jeg til hende, at om alle bladene paa trærne var tunger, kunde de ikke utsige det. Hun maa og skal bli min

brud; det vil jeg sætte livet ind paa, og saasandt som du er min tro Johannes, maa du hjælpe mig til at vinde hende."

Johannes grundet længe paa hvad de nu skulde gjøre; det var vanskelig nok, mente han, bare at stedes for kongsdatterens aasyn. Tilslut trodde han at ha fundet paa raad. „Alt som kongsdatteren har omkring sig," sa han til kongen, „er av guld: skaaler og bægre, bord og stoler, og mange andre slags løsøre. Du har i skatkamret fem tønder guld; en av dem skal du la alle guldsmedene i dit rige gjøre fine og kostelige ting av: kopper og kar, fugler og underlige dyr. Det kommer hun til at like. Saa drager vi avsted med det og prøver vor lykke hos kongsdatteren." Kongen bød nu alle guldsmedene komme sammen, og de arbeidet dag og nat, og omsider fik de færdig al den vakre guldstasen. Alt sammen lot Johanes føre ombord paa et skib, og saa klædde han sig ut som kjøbmand, og det samme maatte kongen ogsaa gjøre, forat ingen skulde kjende dem. De satte nu seil op og før ut paa storhavet, og de seilte baade langt og længe, til de kom til den byen hvor kongsdatteren fra det gyldne tak bodde.

Den tro Johannes bad kongen bli igjen paa skibet og vente paa ham. „Kanhænde jeg faar kongsdatteren med mig," sa han, „og derfor maa du holde alt i fin stand, sætte frem al guldstasen og pynte vakkert op paa skibet." Jo, det skulde nok kongen gjøre, og saa valgte Johannes ut nogen av guldsakerne, som han gjemte i forklæet sit, gik i land og bent op til slottet. Da han kom ind i kongsgaarden, stod det ved brønden en vakker jente, som hadde to

guldspand i haanden; hun skulde netop til at bære ind vand. I det samme hun vendte sig, fik hun se den fremmede manden, og spurte hvem han var. „Jeg er en mand som handler med guldstas,“ sa han, og saa viste han hende det han hadde i forklæet. „Aa nei, hvor vakkert det er!“ ropte hun, og maatte sætte spandene fra sig for at se paa det alt sammen. „Dette maa prinsessen endelig faa se,“ sa hun, „for hun er saa glad i alt slikt, og kommer visst til at kjøpe det hele.“ Dermed bad hun ham følge med ind i slottet; for hun var kammerjomfruen til prinsessen. Da kongsdatteren fik se guldsakerne, likte hun dem saa godt at hun sa: „Dette er det vakreste guldsmedarbeide jeg har set, og jeg vil kjøpe det av dig altsammen.“

Men den tro Johannes svarte: „Jeg er bare tjener hos den rike kjøbmanden som eier dette. Dette her er bare smaating mot alt det som min herre har nede paa skibet; for det er det fineste og kosteligste som kan gjøres av guld.“ Da vilde hun ha det hele op til sig paa slottet; men han sa: „Nei, det maatte ta mange dage, slik en mængde som der er, og ikke tror jeg det er plads i alle salene her paa slottet, om alt skulde stilles op.“ Da blev kongsdatteren saa rent nyfiken, og fik slik lyst til at se al denne herligheten, at hun sa: „Lat mig komme ut paa skibet, saa jeg kan faa se din herres skatter med mine egne øine.“

Saa førte den tro Johannes hende ned til skibet, og da kongen fik se hende, syntes han hun var endda vakrere end paa billedet, og det var som hjertet skulde sprænges i brystet paa ham. Nu steg hun ombord,

og kongen selv leide hende ind; men den tro Johannes blev igjen ute hos styrmanden, og bød at skibet skulde lægge fra land. „Op med seilene!“ sa han. „Lat nu skibet flyve som fugl ilu ften!“ Imens viste

kongen prinsessen alle guldsakerne, stykke for stykke: skaaler og kar og bægre, guldfuglene og alle de underlige dyrene. Dette tok flere timer, og saa glad var hun, mens hun saa paa alt sammen, at hun ikke merket at skibet drog avsted for fulde seil. Da hun hadde set det sidste stykket, takket hun kjøbmanden,

og vilde hjem igjen; men da hun kom op paa dækket, saa hun at skibet var langt fra land og stævnet frem paa aapne havet. „Aa,“ ropte hun, fuld av rædsel, „jeg er narret og bortført; men heller vil jeg dø end gi mig i en ussel kjøbmands vold.“ Da grep kongen hendes haand og sa: „Jeg er ikke kjøbmand; jeg er en konge og ikke mindre høibaaren end du selv, og naar jeg har bortført dig med list, saa kommer det alene av den store kjærlighet jeg bærer til dig. Første gang jeg saa dit billede, tok det mig saa sterkt at jeg mistet sans og samling.“ Da kongsdatteren fra det gyldne tak hørte dette, trøstet hun sig, og hendes hjerte droges alt til ham, saa hun gjerne gik ind paa at bli hans dronning.

Men saa hændte det sig, mens de seilte derute paa aapne havet, og den tro Johannes sat fremme i stavnen og spilte paa fele, at han saa tre ravner komme flyvende, og de fulgte med skibet. Da holdt han op med spillet og lyttet efter det de talte med hverandre; for han skjønte fuglenes maal. Den ene ropte: „Se, der fører han kongsdatteren fra det gyldne tak hjem med sig.“ — „Aa ja,“ svarte den andre, „men han eier hende ikke endnu.“ Den tredje sa: „Hun sitter jo hos ham paa skibet.“ — „Det hjelper nok ikke stort,“ tok den første atter til orde; „for straks de lægger til land, kommer en rød hest springende mot ham, og den vil han sette sig op paa; men gjør han det, saa farer den avsted med ham gjennom luften, saa han aldrig mer faar se jomfruen igjen.“ — „Findes det ingen raad for det?“ spurte den andre. „Jo,“ lød svaret, „ifald en anden faar sprunget op paa hesten og griper pistolen som sitter

i sadelhylstret, og skyter hesten ihjel, saa er den unge kongen frelst. Men hvem kan vite det! Og den som vet det og siger det til ham, blir til sten fra fotsaalerne og op til knærne.“ Da sa den andre: „Jeg vet endnu mere: Om saa hesten blir dræpt, faar nok ikke kongen prinsessen til brud likevel. For naar de kommer sammen ind i slottet, saa ligger der en færdigsydd brudgomsskjorte paa et fat, og den ser saa gild ut som den var vævet av guld og sølv; men det er ikke andet end svovl og bek, og naar han tar den paa sig, saa brænder den ham op like til marv og ben.“ — „Findes det ingen raad for det?“ spurte den tredje. „Aa jo,“ svarte den andre, „dersom en faar grepet skjorten, med hansker paa hænderne, og kaster den paa varmen, saa den brænder op, da er den unge kongen frelst. Men hvad nytter det! Den som vet det og siger det til ham, blir til sten fra knærne op til hjertet.“ Da sa den tredje: „Jeg vet endnu mere: om saa brudgomsskjorten blir opbrændt, faar nok ikke kongen sin brud for det. Naar han skal til at danse med hende i bryllupet, blir hun saa blek med én gang og falder ned som død; og dersom da ikke nogen løfter hende op og suger tre blodsdraaper av det høire brystet hendes og spytter dem ut igjen, saa dør hun. Men om nogen vet det og siger det, saa blir han til sten fra top til taa.“

Da ravnene hadde talt saaledes med hverandre, fløi de sin vei igjen; men den tro Johannes hadde hørt det alt sammen og skjönt hvert ord. Fra den stund var han faamælt og tung tilsinds; for tidde han med det han hadde hørt, saa maatte kongen bli ulykkelig, og sa han det til ham, saa kostet det ham

selv livet. Men tilslut blev han enig med sig selv. „Jeg vil frelse min herre,“ tænkte han, „om jeg saa selv maa sætte livet til paa det.“

Da de nu kom tillands, gik det som ravnene

hadde spaadd; en vakker rød hest kom springende. „Den kommer i rette tid,“ sa kongen; „den skal bære mig op til slottet!“ Han skulde alt til at sætte sig op paa den; men den tro Johannes var snar i vendingen; han sprang op paa hesteryggen, drog pistolen frem av sadelhylstret og skjøt hesten. Da ropte kongens andre tjenere, som var avindsyke paa den tro Johannes, at det var skammelig gjort at dræpe det vakre dyret som skulde baaret kongen hjem til slottet. Men kongen sa: „Ti stille og la ham være i fred! Han er min tro Johannes. Hvem vet hvad det kan være godt for?“ Saa gik de op til slottet og ind i salen, og der stod et fat med den færdigsydde brudgomsskjorten paa, og den saa ut som den var bare guld og sølv. Den unge kongen gik bort og skulde til at ta den; men den tro Johannes skjov ham tilside, grep skjorten, med hansker paa hænderne, bar den hastig bort og kastet den paa varmen, saa den brændte op. De andre tjenere tok atter til at mukke. „Tænk, han brænder op kongens brudgomsskjorte!“ sa de. Men den unge kongen sa: „Hvem vet hvad det kan være godt for? Lat min tro Johannes være i fred!“ — Saa blev det holdt bryllup, og de skulde til at danse, bruden ogsaa; men den tro Johannes lot ikke sine øine vike fra hendes aasyn. Med én gang blegnet hun og faldt ned som død. Straks sprang Johannes bort til hende, løftet hende op og bar hende ind i et kammer; der la han hende ned, faldt paa knæ ved siden av hende, suget tre blodsdraaper av hendes høire bryst og spyttet dem saa ut igjen. Straks kom hun atter til live igjen; men den unge kongen hadde set alt dette, og skjønte ikke

hvorfor Johannes hadde baaret sig saaledes ad; han blev sint og ropte: „Kast ham i fængsel!“

Morgenen efter blev den tro Johannes dømt til døden og ført til galgen. Men da han stod deroppe og skulde rettes, sa han: „Efter gammel skik og bruk faar den som skal lide døden lov til at tale, om han har noget paa hjerte. Faar jeg lov til det?“ Ja, sa kongen, det skulde han faa lov til. Da sa Johannes: „Jeg er dømt med urette, og har altid yæret dig tro.“ Og saa fortalte han om samtalen han hadde hørt mellem ravnene ute paa havet; det var bare for at frelse sin herre, at han hadde baaret sig ad som han hadde gjort. Da kongen fik vite dette, ropte han: „Aa, min tro Johannes! Naade! Naade! — Før ham ned straks!“ Men ikke før hadde Johannes sagt det han hadde at sige, saa faldt han død ned; nu var han blit til sten fra top til taa.

Kongen og dronningen sørget saart over dette, og kongen sa: „Aa, hvor ilde jeg har lønnet saa stor en troskap!“ Han lot stenbilledet bære ind i sit sovekammer og stille op ved siden av sengen sin, og hver gang han saa paa det, graat han bitre taarer og sa: „Aa, kunde jeg bare gjøre dig levende igjen, min tro Johannes!“

Da en tid var gaat, fødte dronningen tvillinger til verden, to smaa sønner, som vokste op til stor glæde for sine forældre. En dag som dronningen var i kirken, og begge børnene sat og lekte hos sin far, saa kongen atter bort paa stenbilledet og sukket, med taarer i øinene: „Aa kunde jeg saa sandt gjøre dig levende igjen, min tro Johannes!“ Da tok stenbilledet

til at tale og svarte ham: „Ja, du kan gjøre mig levende igjen, dersom du vil ofre det kjæreste du eier.“ Da ropte kongen: „Alt det jeg eier i verden vil jeg gi for dig!“ Atter tok billedstøtten til orde: „Dersom du med egen haand vil hugge hodet av begge børnene dine og stryke blodet paa mig, saa kommer jeg atter til live.“ Kongen blev forfærdet, da han hørte at han selv skulde dræpe sine kjære smaa-børn; men saa tænkte han paa al den troskap Johannes hadde vist ham, og at han hadde ofret sit liv for hans skyld, og da drog kongen sit sverd, hug med egen haand hodet av begge børnene og strøk blodet paa billedstøtten. Da kom det liv i den igjen, og den tro Johannes stod der atter, lys levende og like frisk og rask som før. Han sa til kongen: „Din troskap skal ikke bli ulønnet.“ Dermed tok han de smaa hoderne og satte dem paa sin plads, og strøk blod over saarene; straks blev børnene atter levende og sprang omkring og tok fat paa sin lek igjen, som ingen ting var hændt. Nu blev kongen hjertens glad, og da han saa dronningen komme i det samme, saa lot han den tro Johannes og begge børnene gjemme sig i et stort skap. Da hun kom ind, spurte han hende: „Har du bedt i kirken?“ — „Ja,“ svarte hun, „men hele tiden maatte jeg tænke paa den tro Johannes, som det skulde gaa saa ilde for vor skyld.“ Da sa kongen: „Min kjære hustru, vi kan gjøre det godt igjen og atter gi ham livet; men det kommer til at koste os begge vore børn; dem maa vi ofre.“ Dronningen blev blek av rædsel; men allikevel svarte hun: „Vi skylder ham dette for hans store troskap.“

Da glædet kongen sig, fordi hun tænkte paa samme maate som han selv, gik bort og lukket op skapet, hentet frem børnene og den tro Johannes, og sa: „Gud være lovet, han er frelst, og smaaguttene vore har vi ogsaa faat igjen.“ Og saa fortalte han hende hvorledes det hele var gaat til. Siden levde de sammen lykkelig og vel alle sine dage.
